Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0807, 4-0237
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 81. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 29-го КВІТНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, APRIL 29, 1954. No. 81. VOL. LXI.

СЕНАТ ЗА ПЛИВКОЮ ПІДТРИМКОЮ ФАРМЕРСЬКИХ ЦІН

Вашингтон. — Уряд президента Айзенгавера здобув перемогу у Сенаті, який більшістю 48 до 40 голосів відкинув поправку, щоб ще на один рік залишити дотеперішню підтримку фармерських цін у висоті 90 відсотків паритету. Проти цієї поправки голосували 37 республіканців і 11 демократів, а за нею 32 демократи, 7 республіканців і один незалежний. Другою перемогою уряду треба вважати те, що Сенат відмовився затримати теперішній паритет на молочарські продукти, а також і т[illegible] прийнято урядовий зак[illegible] підтримку цін на вовну. [illegible] перемоги уряду, а головним чином секретаря рільництва Бенсона пояснюють тим, що уряд впливав всіми способами, щоб Сенат прийняв його фармерські закони, а також Федерація Американських Фармерів, яка підтримує секретаря рільництва Бенсона, депешами та листами впливала на сенаторів із рільничих стейтів, щоб підтримували урядові законопроєкти. Уряд домагається „пливкої" підтримки цін на фармерські продукти, яка вагалася б між 75 і 90 відсотками, щоб тим способом регулювати висоту продукції. Коли продукція якихсь фармерських продуктів зросте, тоді уряд знижує висоту паритету, а коли на ринку менше якогось сільськогосподарського продукту, то урядова підтримка збільшується. Тепер зменшено паритет на молочарські продукти до 75 відсотків, бо в урядових складах находяться великі запаси масла, сиру і порошкованого молока, але паритет на вовну встановлено на 90 відсотків, щоб заохотити до збільшення продукції вовни. (Під паритетом розуміється такі ціни на фармерські продукти, які забезпечували б відповідний прибуток фармерові у порівнянні з коштами продукції).

Нарід довіряє Айзенгаверові — твердять губернатори

Вашингтон. — В столиці держави відбуваються збори 46 стейтових губернаторів. Більшість їх заявила, що, на їхню думку, Айзенгавер має тепер таку саму популярність, як і в 1952 році, тобто перед і під час виборчої кампанії. Губернатори вважають, що Республіканська Партія тепер слабша, як була в 1952 році. Війна в Індо-Китаї дуже послабила французів та погіршила світову ситуацію. Занепадає слава сенатора МекКарті. Президент Айзенгавер так само популярний, як і давніше, але його політики, дорадники та партійні провідники не втішаються вже тією славою, і коли б тепер прийшло до виборів, то республіканці програли б їх. — Всі губернатори були на прийнятті в президента Айзенгавера, і після того відбувано конференції з окремими [illegible] урядовцями, щоб поінформуватися про всі важливі справи, починаючи від комуністичної загрози для ЗДА аж до війни в Індо-Китаї.

Президент закликає святкувати День Громадянства

Вашингтон. — Президент Айзенгавер закликає всіх громадян ЗДА відзначити День Громадянства, який Конґрес визначив на день 17 вересня. День Громадянства встановлений на пам'ятку про підписання Конституції ЗДА, яке вудбулося 17 вересня 1787 року. Президент Айзенгавер заявив у проклямації з цього приводу таке: „Наша Конституція ґарантує дорогоцінну волю громадянам ЗДА і здійснює таку програму волі, яка була інспірацією для волелюбних народів всього світу". Президент у підписаній проклямації закликає вивішувати в той день прапори і відповідно святкувати цю подію.

Чотирьох осіб засуджено за переховування комуністів

Сан Франсіско. — Федеральний суд присяжних визнав трьох чоловіків і одну жінку винними в тому, що вони переховували у себе засудженого до ув'язнення комуністичного провідника Роберта Томпсона. Томпсон ховався в Каліфорнії від 1951 року до серпня 1953 року, коли його знайшли агенти ФБІ. Між засудженими такі особи: Ш. Кремен, Семюел І. Колеман, Карл Росс і Сідні Стейнберґ. Суддя Луїс Е. Ґудман не дозволив засудженим вийти за кавцією з в'язниці. Проголошення засуду не зробило жадного враження на засуджених, хоч їм загрожує 10 років тюрми або 15,000 долярової кари, або ж обидві кари разом. Суддя має визначити висоту кари за тиждень.

В АМЕРИЦІ

● **Щораз менше собак у Ню Йорку** — стверджує представник товариства, що опікується цими тваринами. В 1947 році число заєстрованих собак становило 312,517, а 1953 року — тільки 272,814. Котів ніхто не реєструє, їх має бути коло 400,000, а коней було під час останнього перепису тільки 3,240 (в 1917 році їх було 108,076).

● **Член Комісії Атомової Енерґії д-р Генрі Д. Смит** заявив, що 1963 року населення користатиме з електричної енерґії, яку продукуватимуть атомові електрівні. Потенціяльна енерґія прихована в уранових рудах — сказав він — у 25 разів перевищує енерґію світових запасів вугілля, оливи та газу.

● **Представник комуністичної** партії заявив, що це „неконституційне" зарядження, згідно з яким ця партія мусить реєструвати всіх членів та подавати звіт про свої фінансові прибутки. Адвокат цієї партії сказав, що вона або піде в підпілля, або зовсім розпадеться, коли Найвищий Суд не скасує зарядження про примусову реєстрацію.

● **Чілійський міністер праці** заявив, що хоч західні союзники зменшили свої закупи міді, Чіле не буде продавати міді Совєтам та їхнім сателітам.

● **Президент Айзенгавер** відомий також як кухар-аматор. На обіді в Годженвіллі в стейті Кентокі йому так засмакував сирний пуддінґ, що він просив голову Жіночого Клюбу дати йому рецепту, як приготовляється цей пуддінґ. Число страв, що їх уміє робити президент, збільшилося ще на одну.

● **Секретар летунства Гаролд** Е. Толботт заявив, що незабаром ЗДА продукуватимуть мотори, які матимуть в два рази більшу силу від теперішніх. Комуністи, сказав він, мають також літаки, але вони мусять знати, що „напад на ЗДА або якусь іншу вільну країну світу рівнозначний для них з самовбивством"

● **При кінці квітня** цього року згадують про 250-річчя першого американського часопису. Це був тижневик „Ди Бостон Нюз Леттер", який почав виходити в квітні 1794 роакy і виходив до 1776 року.

● **До Меморіяльного Дому** Абрагама Лінколна в Спрінґфілді в стейті Іллінойс Семюел Шов Вінніен подарував ліжко, яке було частиною умебльовання славного президента. Сам президент не міг на ньому спати, бо воно має тільки 6 стіп завдовжки, а Лінколн мов 6 стіп і 4 цалі.

СПІР ЗА ФОТОГРАФІЮ СТІВЕНСА З ШАЙНОМ

Вашингтон. — Черговий день переслухань в справі непорозуміння між секретарем армії Робертом Т. Стівенсоном та сенатором Джозефом Р. МекКарті був виповнений спором за фотографію Стівенса і Шайна. Співробітник сенатора МекКарті Рой Кон предложив слідчій підкомісії фотографію, на якій були тільки дві особи: Стівенс і Шайн. Ця світлина мала б бути доводом на те, що Стівенс шукав „протекції" у сен. МекКарті, коли фотографувався разом із рекрутом Дейвідом Шайном, який був співробітником слідчої підкомісії, що її очолює МекКарті. Кон твердив, що Стівенс старався, щоб МекКарті залишив слідство в справі комуністів в армії. Але Стівенс заявив, що він ніколи не фотографувався разом із Шайном, а ця світлина, що її предложив Кон—це збірна світлина, на якій були ще інші особи, що їх відрізано. І дійсно, представники армії предложили повну світлину, а не „зоперовану", на якій видно Стівенса, Шайна, полковника Бредлі і ще частину якоїсь цивільної особи. Спір за ці світлини тривав цілий день, і його ще не вирішено. Кон признався, що його світлина „оперована", але спочатку він цього не заявляв.

Загрозливий стан летунства — внаслідок зменшення числа добровольців

Бруклайнс, Масс. — Секретар летунства Гаролд Е. Толботт заявив у своїй промові на 6-х річних зборах летунського ветеранського товариства, що безпеці країни загрожує ще й те, що чимраз менше молодих людей зголошується до військової служби. Толботт гадає, що дві причини відстрашують їх вступати до летунської служби — надто низькі платні в порівнянні з торгівлею та промислом і те, що громадянство не оцінює належно праці військовиків, а деколи з легковаженням дивиться на тих, що працюють для національної оборони. Толботт заявив, що летунські сили скінчили побудову радарової сітки і зміцнюють її співпрацею з Канадою. Секретар летунства ствердив, що летунські сили можуть „вдарити на ворожі бомбовики, ще поки вони вилетять зі своїх баз". Запитуваний про значення цих слів, він вияснив, що „найкращою обороною є завжди напад". Толботт підкреслює, що деякі скомпліковані влаштування вимагають довшого часу, щоб з ними летуни могли познайомитися, і тому конче потрібно збільшити реченець служби для летунів. А тим часим зголошення до довшої служби зменшилися від 66 до 33 відсотків. Цивільним урядовцям вже два рази збільшувано платні від 1950 року, а летунам тільки один раз, і то наполовину менше як цивільним урядовцям.

Айзенгавер високо оцінює працю Крайової Ліґи Жіночих Виборців

Денвер, Колорадо. — Президент Айзенгавер у своєму записаному на платівку інтерв'ю заявив, що Крайова Ліґа Жіночих Виборців дала великий вклад в політичне життя країни. Це інтерв'ю було приємною несподіванкою для 1,000 делеґаток, бо вони не знали, що зможуть почути промову президента, зарекордовану ще 8 квітня в Білому Домі (А дехто твердить, що жінки не вміють дотримати таємниці. Президент Айзенгавер сказав пані Джан Дж. Лі, яка інтерв'ювала його, що він високо оцінює діяльність Ліґи Жіночих Виборців і закликав жінок „пізнавати факти з життя в ЗДА і закордоном", бо коли зближаємося до правди про Америку, то зближаємося до міжнародного порозуміння. Президент заявив, що ЗДА повинні всіми силами боротися проти „продовження ізоляції", та підтримувати торгівлю з вільними державами, бо тільки таким способом можна підтримати тривкість нашої економіки та господарств в інших вільних країнах світу. „Єдиний шлях до співпраці між народами — це взаємна торгівля", яка повинна бути корисна для обох сторін, сказав президент.

Осип Крутій, український соціяліст, серед таємничих обставин опинився в большевицьких руках

КОМУНІСТИ КАЖУТЬ, ЩО ВІН УТІК ДО НИХ; УКРАЇНЦІ ТВЕРДЯТЬ, ЩО ЧЕРВОНІ СХОПИЛИ ЙОГО

Східньо-німецьке міністерство внутрішніх справ оприлюднило, що „Осип Крутій, генеральний секретар української соціялістичної партії, з головною квартирою в Мюнхені", перейшов „нелеґально" кордон Східньої Німеччини і віддався в руки комуністичній владі, при чому передав їй „важливі документи". Крутій, мовляв, був еміґрантом з України ще з 1919 року, впродовж 35 років „належав до українських націоналістичних еміґрантських організацій і брав активну участь в боротьбі проти Совєтського Союзу". Він, як сказано в німецькому комуністичному комунікаті — працював спочатку для нацистів, а потім для З'єдинених Держав." „Ню Йорк Таймс", подаючи про це широку вістку, сам піддає під сумнів ту подію, звертаючи увагу на промовчання причин, чому такий „репатріянт" мав би саме тепер втікати з Заходу на Схід, до комуністів. Нюйоркський „Ворлд Телеґраф енд Сан" інформує, що українські джерела в Мюнхені рішуче заперечують, наче б Осип Крутій міг втекти добровільно до Совєтів. Вони твердять, що большевики схопили його. Осип Крутій походить з Перемишля, був в українському соціялістичному русі та в різних часах грав у ньому різну ролю. В останньому мав виконувати функції технічного секретаря соціялістичної партії. По професії він залізнодорожник.

1,000 ранених гине в підземних сховищах

Женева. — Французький міністер закордонних справ звернувся з драматичним закликом на адресу комуністів і світової опінії у справі розпучливого положення ранених оборонців Дієнбієнфу. — Хоч французьке командування фортеці погодилось було один раз на 6-годинне перемир'я, щоб винести з бойовища ранених, як цього хотіли комуністичні війська, проте комуністи навіть не відповіли на звернення команди Дієнбієнфу про вивіз ранених в запілля. У підземних сховищах перебуває коло тисячі ранених. Комуністи обстрілюють всі літаки із знаком Червоного Хреста, і наслідком цього погинули вже багато ранених. Бідо з найбільшим обуренням стверджував нехтування індо-китайськими комуністичними партизанами елементарних міжнародних постанов про відношення до ранених вояків. Його заклик фактично був звернений на адресу московських і китайських комуністів, як зверхників індо-китайських комуністів.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ В ЖЕНЕВІ НЕМА ВИГЛЯДІВ НА ЗАМИРЕННЯ В КОРЕЇ

ОБИДВІ КОРЕЙСЬКІ ДЕЛЕҐАЦІЇ ПРЕДСТАВЛЯЮТЬ ЦІЛКОМ СУПЕРЕЧНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ОБ'ЄДНАННЯ І ЗАМИРЕННЯ КРАЇНИ. — БІДО І МОЛОТОВ НАВ'ЯЗАЛИ РОЗМОВИ ПРО ІНДО-КИТАЙ

КОМУНІСТИЧНІ ПРЕДСТАВНИКИ НА ІСТОРИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ В ЖЕНЕВІ

Чу Ен-ляї (внизу зліва), прем'єр комуністичного Китаю, разом з іншими членами комуно-китайської і комуно-корейської делеґації. За ними стоять їхні „опікуни" совєтський заступник міністра закордонних справ Андрей Ґромико (зліва) та совєтський міністер закордонних справ Вячеслав Молотов. В пресових повідомленнях з Женеви сказано, що хоч голова американської делеґації, державний секретар Джан Фостер Доллес, сидить у віддаленні тільки трьох місць від Чу Ен-ляї, то досі він з ним не тільки не привітався, але й не глянув в його бік. Комуно-китайський прем'єр віддячує Доллесові тим самим.

Женева. — У другому дні Женевської конференції, в якому почались ділові наради над справою Кореї, обидві корейські делеґації, Південної і Північної Кореї, зголосили свої пропозиції щодо об'єднання країни і тривкого замирення. Ті пропозиції такі взаємно суперечні, що нема виглядів, щоб можна було знайти якусь посередню лінію між ними, тим паче, що існують всі познаки, що кожна з отих корейських делеґацій відкине кожну пропозицію, яка істотно змінила б її внесок. Південна Корея пропонує, щоб об'єднання Кореї перевести так, щоб тільки у Північній Кореї відбулись парляментарні вибори, які доповнили б теперішній південно-корейський парлямент коло 100 новими депутатами. Таким чином, у практиці, влада залишилась би надалі за теперішнім президентом Синґманом Рі і була б запевнена парляментарна демократична більшість. Зате Північна Корея домагається створення комісії, яка мала б нагляд над виборами, а саме з вибраних представників обох теперішніх корейських парляментів, — далі, щоб вибори відбулися в цілій Кореї і щоб найдалі до шести місяців забрались з Кореї всі чужинецькі війська. Ця північно-корейська пропозиція майже буквально повторює ту пропозицію, що її висунув був генерал Нам в червні 1950 року безпосередньо перед збройним наступом на Південну Корею. Ця пропозиція зовсім виразно змагає до створення в Кореї тієї самої ситуації, що була в Польщі, Мадярщині чи Чехословаччині перед повним захопленням там влади комуністами. Тому, що ця тенденція всім ясно очевидно, нема сумніву, що її відкине не тільки Південна Корея, але й що вона несприйнятлива для великодержав Заходу й інших держав, що брали участь в обороні Кореї перед аґресією. — Тим часом, хоч офіційно на денному порядку нарад є покищо лише Корея, найважнішою справою в Женеві залишається справа Індо-Китаю. Французький міністер закордонних справ Бідо мав уже першу 40-хвилинну розмову з Молотовим на цю тему, а на четвер заповіджено обід у Молотова з участю Бідо. Хоча Бідо запевнив державного секретаря Доллеса, що він не піде на ніяку домову, яка грозила б запануванням комуністів в Індо-Китаї, проте закордонні спостерігачі в Женеві порівнюють її теперішню атмосферу з атмосферою у Мюнхені з 1938 р., коли представник Франції й Англії, Даладіє і Чемберлен, пішли на такі уступки Гітлерові, які дозволили йому пізніше розпутати другу світову війну. Хоч не проголошено ніяких даних про першу розмову між Бідо і Молотовим, проте здогадуються, що вони погодились на склад „вужчої" конференції, яка радила б виключно про Індо-Китай: — ЗДА, СССР, Франція, Англія, Комуністичний Китай, В'єтнам, Ляос Камбоджа, Комуністичний В'єтмін, Бурма, Сіям, Індія, Індонезія і Австралія. Франція буцім то не дуже погоджується на участь Індії й Індонезії у тій конференції, але допускає участь комуністичних в'єтмінців. Зате — за існуючими поголосками — всі зацікавлені в цій справі чинники — відкидають неофіційний англійський проєкт поділу Індо-Китаю на демократичну й комуністичну частини. На становище Франції, щоб рішуче шукати миру в Індо-Китаю навіть коштом дуже важних концесій комуністам вплинуло — як загально вважають у Женеві — проголошене в англійському парляменті Черчилем рішення Англії не висилати ніяких допоміжних військ до Індо-Китаю і стриматися тим часом перед усякими іншими рішеннями в далеко-східніх справах, під чим треба розуміти — відмову Англії від негайних переговорів про створення колективного пакту безпеки для південно-східніх держав Азії. Те становище скріплює позицію уряду Черчила в Англії, зате ослаблює позицію Франції у Женеві.

Малєнков і Хрущов погрожують Америці

Москва. — У понеділок, в день відкриття Женевської конференції, і безумовно у зв'язку з нею, виголосив Малєнков велику промову на засіданні Верховного Совєту, в якій погрожував Америці, що коли вона вживе атомову зброю, то саме буде знищена нею. Ще гостріше виступив Хрущов, атакуючи персонально державного секретаря Доллеса, який, мовляв, виголошує свої промови „задурманений ненавистю і шалом". Ці два найвищі совєтські достойники підкреслювали значення комуністичного Китаю „для замирення світу". Зокрема Малєнков повідомив, що совєтська рада міністрів покликала до життя Комітет Державної Оборони, не кажучи ні про його склад, ані про його завдання. Подібний Комітет існував під час останньої війни, складався з кількох осіб під проводом Сталіна і був найвищим керівним органом СССР. Верховний Совєт, вислухавши пояснення Малєнкова про бюджет, слухняно затвердив його в представленому вигляді. Новий бюджет СССР виказує по стороні прибутків 572,542,000,000 рублів, а по стороні видатків 562,801,000,000 рублів, отже з надвишкою майже 10 більйонів рублів. (Офіційний курс рубля — 25 центів, але фактична вартість рубля багато нижча).

Англія не квапиться приступати до східньо-азійського пакту

Женева. — Англійський міністер закордонних справ відмовився негайно обговорювати справу укладання запропонованого Доллесом колективного пакту безпеки для південно-східніх країн Азії. Доллес хотів, щоб такі переговори розпочались у Вашинґтоні ще під час Женевської конференції. За проєктом Доллеса, до якого прихилились були Англія і Франція, до того пакту мали б належати 10 держав, включаючи й три індо-китайські країни, трактовані, як суверенні держави. Іден стоїть на становищі, що індо-китайська війна — це справа найближчої будуччини й окрема від справи колективного пакту безпеки для Далекого Сходу: ця остання, кажуть англійці, повинна бути дбайливо підготована, щоб не викликати поганого враження, що Захід натискає на азійські держави, маючи якісь власні приховані цілі. Англія вказує на потребу перебороти поганий вплив Індії, що пропаґує „невтральність" азійських держав. Навпаки, ЗДА уважають, що треба чимскорше монтувати колективний пакт безпеки для Далекого Сходу, щоб таким чином натискати на комуністів, ставлячи їм перед очі реальну силу демократії на Далекому Сході.

Перша американська жертва в Індо-Китаї

Гонґ Конґ. — Американський цивільний летун Роберт Голден, що пільотував літак із воєнним матеріялом для залоги фортеці Дієнбієнфу, став першою жертвою тамошніх воєнних дій. Роберта Голдена тяжко поранено в правий бік і в рам'я під час обстрілювання його літака ворожою протилетунською артилерією. Його помічник, теж американець, щасливо приземнився по французькій стороні Дієнбієнфу. Голден був американським летуном у другій світовій війні і після того брав участь у громадянській війні і в Китаї. За умовою з Францією, літаки лінії Сівіл Ейр Транспорт траспортують воєнний матеріял з американської бази на Формозі до Індо-Китаю. Хоч ці літаки виконують свою важку службу під постійним обстрілом, проте це був перший випадок, коли американський летун був поцілений.

Відзначення молодого українця

Міннеаполіс, Мінн. — В Едісон Гай Скул в Міннеаполісі, відзначили українця Володимира Мінковича, учня цієї школи, вибравши його „салютаторіяном", як повідомляє шкільний часопис „Едісон Рекорд". Як довідуємося з цієї газети, Володимир народився в Україні, а в ЗДА проживає від 1950 року. Він є членом клюбу МС і головою Нешенел Гонор Сосайеті. Після закінчення середньої школи хоче студіювати аеронавтичну інженерію і здобути титул доктора.

Таємні наради високих військовиків Заходу

Лондон. — Адмірал Радфорд, шеф об'єднаних штабів американських збройних сил, несподівано прибув у понеділок 26 квітня до Лондону й перевів наради з прем'єром Черчилем та шефами англійських збройних сил. Безпосередньо перед тим адм. Радфорд був у Парижі, де розпочались наради військових керівників головної кватири НАТО. Але він не повернувся вже до Парижу, бо його відкликано до Вашинґтону. З уваги на приїзд адм. Радфорда до Лондону, припізнився на день виїзд з Лондону до Парижу керівних англійських військовиків. Несподіваний приїзд у суботу з Парижу міністра Ідена і скликання надзвичайного засідання англійської ради міністрів, а після того несподівані відвідини адмірала Радфорда породили тривожний настрій в політичних колах Англії. Він відбився на операціях біржі, де всі акції зазнали знижки.

В СВІТІ

● **„Суверенна"** Східня Німеччина вислала совєтськими літаками чотири делеґації з „закордонними місіями". До Москви, Варшави і Пейпінґу німецькі комуністи вислали „самостійних" представників на першотравневі свята, а до Індонезії — для нав'язання торговельних взаємин.

● **Ляйтенант Женеві'єв де Ґаляр-Тероб** — єдина 29-літня жінка, яка перебуває у фортеці Дієнбієнфу. Вона прилетіла, як військова піклувальниця, три тижні тому, щоб забрати поранених, але її гелікоптер розторощила комуністична артилерія і вона залишилась у фортеці, ставши її, як пишуть французькі часописи, янголом. Терроб походить з високого аристократичного роду і вступила до шпитальної служби в Індо-Китаю добровільно.

● **76-літній Поль Рейно**, віцепрем'єр Франції, перервав останньої суботи засідання ради міністрів, на якій головував, заявивши, що саме дістав вістку, що його дружина повила здорового 10-фунтового сина. Він одружився вдруге зараз після світової війни з своєю секретаркою, яка має тепер 40 років. Це вже третя їхня дитина.

● **Джанет Спонік з Ст. Луіс**, цивільна службовичка в американській армії в Токіо подала скаргу, що, після того, як японський шофер таксівки пошкодив на вулиці її авто, він ще побив її, а японська поліція скувала її і також побила. Щойно в три години пізніше її звільнено і вона повідомила про все американську військову поліцію. Джанет Спонік перевезли до шпиталю.

● **Американський бойовий літак Б-47**, що коштує $4,000,000, вилетівши на тренінґовий лет, не міг вернутися на англійську базу, бо зіпсувалась йому керма; до того ж під час направлювання почало витікати пальне. Він подав про себе вістку через радіо, і американська летунська кватира в Англії заалярмувала всі сусідні летунські бази. З одної з них вилетів літак-танкер. Він перекинув ґумовий ґазоліновий провід до пошкодженого літака і наповнив його збірник. Б-47 щасливо приземлився на найближчому летовищі.

● **У Больонії, в Італії**, з великою парадою відбулося вшанування пам'яті Жульємо Марконі, винахідника радія, який там народився, а помер у 1937 році, маючи 53 роки.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
З Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО ЗАВДАННЯ ПРЕСИ

Хоч заповідали, що промова президента Айзенгавера, яку він виголосив минулого тижня в Ню Йорку до видавців газет та журналістів, буде „сенсаційною", проте вона такою не була. Зате була змістовна й конструктивна. Це була характеристика змагань З'єдинених Держав до миру в світі, а теж з'ясування ролі, яку може й повинна відігравати в цій важливій справі американська преса, чи взагалі преса вільного світу.

Мир, що тісно зв'язаний з свободою і забезпекою, це властива ціль Америки. Американський нарід, говорив президент, не хоче ніяку країну завойовувати і ніякий нарід підбивати та поневолювати. Його заміри щирі й чесні, але не всі їх розуміють. Вірити в них не дає людям комуністична пропаганда. Брак солідних і правдивих інформацій про Америку є теж перешкодою, чому навіть у вільному світі не розуміють американських цілей. ЗДА переконані, що агресія є далі страшною дійсністю, хоч цілий світ бажає миру. Або вдасться націям втановити кооперативний мир, або всі вони, одна за одною, будуть змушені прийняти накинений комуністичними силами мир в такий спосіб, як накидав його Гітлер, говорив президент. Кооперативний мир був властиво головною темою його промови. Щоб це осягнути, треба єдности, у першу чергу в самій Америці, а далі в цілому вільному світі. Таке ствердивши, перейшов президент до преси та її великої ролі у суспільстві та на міжнародному полі, підкреслюючи, що без її впливу неможливо навіть і думати, щоб Америка могла здійснити свою ціль.

Президент Айзенгавер заявив на самім початку промови, що це для нього велика честь, коли може говорити до тих, що формують публічну опінію. Обговорюючи завдання та ролю преси, він зазначив, що не думає повчати видавців і редакторів, як треба видавати й редагувати газети. Він тільки хотів би поділитися думками щодо потреби більших та глибших інформацій у пресі в такому сенсі, як це сформулював президент Джеймс Медисон: „Народна влада без загальноприступних інформацій, чи засобів, як їх набути, є хіба прологом до фарсу, або до трагедії, або, можливо, одне й друге". Інформації — це не демагогічні льозунги, ні крилаті фрази, а факти, передані об'єктивно й повністю в такий спосіб, щоб інтелігентний читач міг виробити собі на підставі прочитаного вірний образ того, про що йде мова. Треба інформувати не тільки про злі речі, але й про добрі в такий спосіб, щоб можна було одно й друге збалянсувати, бо щойно така інформація відповідає правдивим відносинам в такій країні, якою є ЗДА. Президент Айзенгавер, бувши довгий час в Европі, переконався, що там говорять і пишуть несотворені речі про життя в Америці, як і про самий характер американців, квестіонуючи теж і їхні здібності правити світом. Але подібне можна завважити і в Америці, коли мова про европейські, чи інші країни світу. Газети пишуть про них замало. Інформації, що їх вони передають з чужих країн, відносяться головно до політики, міжнародних конференцій, заяв міністрів і т. п. Про те, як живе і що думає звичайна людина в тій чи іншій країні, інформацій майже нема. Брак інформацій є причиною того, що в Західній Европі дивляться на ЗДА та СССР як на двох великих конкурентів, що тільки чекають на вигідний момент, щоб один одного здавити. Треба пам'ятати, говорив президент, що 75% людей на світі живе під строгою цензурою. Неграмотність ще далі дуже велика в багатьох країнах. Все це на руку совєтській протиамериканській пропаґанді.

Закінчив президент свою промову заявою, що ще ніколи не було такої доброї нагоди для міжнародного порозуміння і для кооперативного миру. Він рішуче переконаний, що одно й друге можна осягнути і що Америка може цього доконати. Але до цього треба свободи вияву думки, без якої не може існувати вільна преса; свободи з почуттям відповідальности за сказане чи написане; свободи, яка є не тільки привілеєм, але й обов'язком. Такої свободи, разом з патріотизмом, терпимістю та рішучістю, тепер треба якнайбільше. З ними виграємо, без них програємо.

За духову ціль у вихованні

Американські каледжі й університети стоять перед велетенськими проблемами. Звіти, які приходять з різних околиць країни, виявляють, що впродовж найближчих 10-15 років кількість університетських студентів досягне цифри 4,250,000 осіб на місце дотеперішних 2,500,000. Рік 1970 дійде до вершка в цій справі, а річний приріст студентів буде різнитися відповідно до стейтів. Наприклад, в Каліфорнії теперішня кількість студентів та студенток, числом 291,362, зросте до 962,063, а в стейті Ню Йорк теперішня цифра 713,592 досягне в 1970 р. 1,179,573.

Оці спостереження були предметом першого дня нарад на 51-й річній конвенції Крайового Католицького Товариства Виховників, що почалася в Шікаґо 20 квітня при співучасті 12,000 католицьких учителів, суперінтендентів шкіл, президентів каледжів та університетів.

Наводячи згадані повище цифри з ділянки високої освіти й виховання, знавці й делеґати вказували, що американське громадянство стоїть теж перед важливим завданням — втримати високі школи, головно приватні, тобто релігійні, які існують виключно з добровільних пожертв і дарів, не маючи ніяких дотацій з публічних фондів, тобто з податків.

Делеґати різних виховних установ вказували на важливість високих шкіл, утримуваних релігійними організаціями, бо в тих школах кладеться більший натиск на філософічні й гуманістичні предмети, а не на технічні, математичні та природничі науки. Одначе, не зважаючи на це, серед студентів існує тенденція записуватися на технічно - математично - фізичні й хемічні курси тому, що для випускників таких курсів є більше добре платних варстатів праці, а теж різні школи дістають численні стипендії на такі цілі. Внаслідок того постає прірва між мистецьким та гуманітарним вихованням і технічно-інженерським. Щоб цю прірву зліквідувати, деякі школи ставлять вимогу, щоб, напр., студенти інженерії брали одну четвертину годин, присвячених на курси „ліберальні й гуманітарні".

Напрям технічно-практичний у вихованні був теж предметом застанови на зібранні Методистської Виховної Ради в Дітройті, що відбулося того самого дня, що й католицька виховна конвенція в Шікаґо. Методистський єпископ Фред Корсон з Филаделфії вимагав у Дітройті, щоб в інтересі світового миру звертати у вихованні більше уваги на „духові цілі" і щоб у другій половині теперішнього сторіччя кинути гасло „за належне виховання для кожного". Єпископ не щадив критичних завваг на теперішні методи виховання й науки, закидаючи, що теперішньому вихованню бракує християнської цілі. Наслідок того такий, казав він, що світ „зазнає розчарування, покладаючись на провід освічених людей, бо ці провідники не свідомі своєї цілі і не мають ясних шляхів, якими вони ведуть. Християнська філософія виховання потрібна на те, щоб загострити довір'я, що освіта веде до знання життя. Інтелектуальна ціль виховання не може бути осягнена самим накопичуванням фактів. Грамотність — це ще не доказ інтеліґенції. Тільки тоді, коли люди підготовані до зрозуміння фактів, освіта може привести до належних вирішень. Християнська освіта мусить брати до уваги моральну ціль виховання", твердив єп. Корсон.

Як католицькі, так і протестантські спостереження сходяться в одному бажанні, а саме, щоб виховання й освіта звертали більше уваги на духові цілі людини, бо тільки тоді, коли правда буде застосована в практичному житті, можна буде осягнути повний моральний стандарт нації й країни.

Ці вимоги звернули на себе увагу моралістів, коли дня 21 квітня Федеральне Слідче Бюро (Еф Бі Ай) у Вашинґтоні проголосило статистику злочинів, заподіяних у З'єдинених Державах упродовж минулого, тобто 1953 р.

Усіх випадків злочину записано 1,159,080, тобто найвище число за всі часи існування цього бюра. Що більше: не тільки зросло число злочинних випадків, але й зріс самий відсоток злочинів на 6%, бо в попередньому році було записаних 2,036,510 випадків злочину. Федеральне Слідче Бюро ще ствержує, що від 1950 року кількість населення в ЗДА зросла на 5 відсотків, а кількість доконаних злочинів на 20 відсотків.

Які розміри приймає поширення злочину, на це Еф Бі Ай подає різні приклади. Тільки в ділянці убивств злочин змалів в останньому році, а в інших збільшився. Так, напр., крадіжка авт в минулому році дійшла до цифри 226,530, отже зросла на 11,220 випадків в порівнянні з попереднім роком. Вартість украдених авт виносила $14,000,000. З загальної кількости украдених авт віднайдено 13,020, а решта пропала. Загальна вартість украдених предметів досягнула суми 78,000,000 дол.

Бюро подає теж кількість різних злочинів у деяких важливіших містах. З цієї статистики виявляється, що Ню Йорк веде перед, бо самих випадків крадежу було 69,862, злодійських вломів — 44,948, крадежу авт — 13,153, нападів, сполучених з каліцтвом — 9,028, грабунків — 8,890, убивств — 321.

Отже, виявляється, що крадіжки ведуть перед у злочинах. Це значить, що багато людей хоче жити вигідно без праці. Якщо й далі публіка кластиме головну вагу на матеріяльні цілі, а не на духові й умові, то, очевидно, треба буде збільшувати видатки на поліцію, тобто велика частина заробітків пропадатиме на охорону особи й мастку. Крім того, мимохіть насувається питання: а чи можна бути певним, що найняті поліцаї стоятимуть на вершку моральних вимог? Може й їм треба більше „духових цілей" при виконуванні їхніх обов'язків.

Рилєєв і Україна

Щоб виправдати колоніяльну політику Росії, сьогоднішня московська пропаганда настирливо використовує імена російських діячів минулого, які підтримували боротьбу українців за національне і соціяльне визволення. До таких діячів належить і поет Кондратій Рилєєв (1795—1826). Московський ілюстрований журнал „Огонек" (ч. 2, 1954) пише, що в поемі „Войнаровський" Рилєєв, „згідно з історичною правдою, показує, що авантюристичні спроби гетьмана Мазепи відірвати Україну від Росії не мали підтримки в народі". Як доказ цього журнал наводить з поеми слова двох українців, захоплених військом Мазепи. Вони заявили, що українці проклинають Мазепу і благословляють Петра.

В незакінченій Рилєєвим поемі „Хмельницький" є розділ під назвою „Пісня прихильників Мазепи". Подаємо цю пісню повністю в прозовому перекладі: „Відважно підемо за свободу, охоронивши себе хрестом, — повернемо права народові або зі славою помремо! Нехай гримучою, швидкою славою вістка рознесе повсюди, що мечем у кривавій битві здобув козак права. Сміливо, друзі, в бій завзятий! Рветься до бою вірний кінь... Сміливо, друзі, за Мазепою на шаблі і на вогонь!"

Рилєєв задумував написати поему про Мазепу. Зберігся лише плян цього твору. Ставлення Рилєєва до Мазепи може викликати різні тлумачення. Поет жив і писав в епоху тяжкого політичного терору. Щоб бути опублікованими, його твори мусіли переходити політичну цензуру. Відверто прославляти Мазепу було небезпечно. Проте в згаданій поемі „Войнаровський" поет співчутливо ставиться до українського гетьмана. Тодішнє суспільство (російське) накинулось на Рилєєва. Поет Катєнін заявив: „Найбільш для мене є смішною думка подавати падлюку і шахрая Мазепу якимсь Катоном". Вже совєтська критика (до 1933 року) твердила, що факт „зради" Мазепи в поемі „Войнаровський" виправданий тим, що Мазепа — „борець за свободу свого народу". Але під тиском політичного терору, можливо, щоб відвернути від себе переслідування, Рилєєв пізніше в своїх нотатках і плянах називає Мазепу хитрим, підступним, що для нього нічого не було святого і що його політичні пляни були невідомі.

Але всі твори Рилєєва на українські теми були перейняті великою симпатією до України. Героїв національно-визвольної боротьби він описує з великою любов'ю, вони для нього були символом свободи і справедливости.

Поет і словом не згадує про прагнення українського народу об'єднатись з „єдинокровними" росіянами, нічого не говорить про допомогу росіян українцям, як тепер твердить московсько-комуністична пропаґанда. Тодішня Росія була деспотичною і темною. В боротьбі з цим безправством і загинув Рилєєв.

Рилєєв працював над поемою „Наливайко". Збереглися окремі розділи її. В своїй сповіді Наливайко говорить: „Для мене є пеклом бачити Україну в неволі, а бачити вільною — це рай!" Цитуючи ці слова, московський „Коммунист" (ч. 18, 1953) приписує їх Рилєєву, щоб доказати як росіяни боліли долею України.

Поет на кожному кроці підкреслює вільнолюбний хахтер української боротьби. В сповіді Наливайко говорить: „Від самої колиски в мені запалилася пристрасть до свободи. Мені мати і сестри співали пісні про незабутню давнину". В молитві Наливайко говорить: „Війну підняв я не для слави, — підняв я меч за рідний край".

На фоні української ночі Рилєєв описує як два гайдамаки-козаки чекають цілу ніч на свого побратима. На ранок прибігає поранений і скривавлений кінь. „Краса і слава вільної Січі" — грізний гайдамака загинув у бою.

В поемі „Хмельницький" поет нічого не говорить про так рекламовану тепер „допомогу" росіян. Український народ під проводом Хмельницького бореться проти турків і поляків. Рилєєв називає Хмельницького „янголом помсти", героєм, який „всюди бив ворогів". Гетьман визволився з польської в'язниці і повів нарід під Жовті Води. Поет пише: „І запанувала свобода з того часу в українських степах і почала з щастям народу цвісти радість по селах і містах".

Твори на українські теми Рилєєва тепер не публікуються в СССР, бо в них нема того, чого потрібно Москві: вони не перейняті „ленінсько-сталінською національною політикою". Рилєєв належить до тих росіян, яких ми з вдячністю пригадуємо. Але їх були одиниці і вони не мали впливу на російську політику. Їхніми іменами Москва ніколи не прикриє тих злочинів, які вона заподіяла іншим народам. В російському суспільстві завжди легко перемагали деспотичні сили, а люди типу Рилєєва гинули на шибениці, сиділи в Петропавловській фортеці або засилалися на Сибір.

Рилєєв належав до групи декабристів. Декабристи складалися з молодих офіцерів, здебільшого зрусифікованих „інородців" (Рилєєв по матері німецького походження). Ці офіцери належали до висококультурних родин, діставали добру освіту і виховання (їх виховували французи і німці). Вони бували в країнах Заходу і, засмакувавши свободи, вирішили запровадити її в Росії. Так зародилося два центри декабристів: північний в Петербурзі і південний в Україні. Рилєєв говорив, що для Росії найкращим політичним зразком є республіканськo-демократичний лад Північно-Американських З'єдинених Держав, хоч, на його думку, Росія до цього ще не доросла. Декабристи плянували переворот: вбити царя Ніколая Першого і запровадити новий лад. 14 грудня (декабря) 1825 року в своїй квартирі (в будинку російсько-американської компанії, в якій він був на службі) Рилєєв був заарештований і в числі п'ятьох засуджений на кару смерти через четвертування. Суд їх „помилував": замість „мученицького четвертування" він дозволив їх повісити. Ранком 13 липня 1826 року з написами на грудях „злодеи, цареубийцы" в Петропавловській фортеці перед вишикуваним військом їх вивели на страту. Між іншим про цю страту петербурзький генерал-губернатор доносив цареві Ніколаєві Першому: „При недосвідчености наших катів і невмінні влаштовувати шибениці, за першого разу троє, а саме Рилєєв, Каховський і Муравйов зірвались, але відразу були знову повішені і дістали заслужену смерть".

(Л Л)

Дорогоцінний дарунок

На сторінках 78 ч. „Свободи" появилася стаття В. Барагури про потребу дитячого журналу. Своїм змістом вона помітно відрізняється від інших статтей на подібну тему. Це вже не самі тільки теоретичні міркування про ролю друкованого слова в вихованні молодого покоління і не дорікання батькам та громадянству за занедбання тієї важливої проблеми. Це щось більш конкретне — це ствердження, що в рядах членства УНСоюзу зароджується думка про видання журналу для дітей і що, власне, Батькові-Союзові варто б призадуматись над практичним здійсненням тієї справи. Ініціятиву членів і статтю В. Барагури варто повітати.

У зв'язку з тим на папір напрошується ряд думок, які б варто мати на увазі при евентуальнім розгляді справи дитячого журналу на найближчій, XXIII конвенції УНСоюзу у Вашингтоні. Друковане слово, все одно, чи це журнал, книжка чи часопис — це візитовий білет кожної культурної спільноти. Бо ж постання письма було найціннішим винаходом у людській історії, а друкарство — наймогутнішим двигуном поступу. Друковане слово стало наріжним каменем духової культури кожної модерної суспільности ,і повернутися до нього плечима — це підписати самому собі смертний вирок.

Це відомі віддавна істини, і нема потреби їх доказувати. Щоправда, на каменистих шляхах еміграції у тяжкій боротьбі з долею ми їх трохи призабули і через те наставили себе, а передовсім своїх дітей на велику небезпеку культурної рецесії. Бо ж не може бути мови про якенебудь позитивне виховання дитини без всестороннього ублагороднюючого впливу друкованого слова. Без нього наші діти не можуть розвиватись ані інтелектуально, ані чуттєво. Воно мусить діяти на них постійно і послідовно, збагачувати їх духове життя, вести їх від простих до складніших ідей і від спостережень найближчого оточення до пізнання таємниць людського життя і знання. Як без ліку нема видужання, так без друкованого слова нема виховання. Це ніякий арґумент, коли той чи інший батько каже, що теперішні діти не хочуть читати. Це ніщо інше, тільки признання, що той батько занедбав свій обов'язок і не навчив дитини любити та користати з книжки. Ми повинні і мусимо дати нашим дітям добру і повноцінну літературу, передовсім в виді рідного журналу. Мусимо зрозуміти, що діти живуть в окремім царстві гри й казки, яка покищо заступає їм живу дійсність. Літературні матеріяли, казки, оповідання, пригоди з елементами надзвичайного і чудесного — це для дитини, поруч хліба, друга необхідна пожива, це те, до чого дитина рветься всією своєю істотою. Без цього вона стає молодим старцем, що не зазнав чару і поезії життя і тому скочується в морок нудьги та апатії. Лектура розвиває в дитини духові сили, виробляє в неї пам'ять, гостроту уваги, силу уяви, вчить її мислити, збирати досвід і відрізняти елементи зла від елементів добра. Добра лектура засіває в [illegible] молодої людини зерна мо[illegible]них чеснот, організує і г[illegible]ї характер. Доповнюючи загальне виховання такими елементами української культури, як рідна книжка чи журнал, ми створюємо в духовості дітей корисну рівновагу, яка помножує і збагачує їх ідейно-громадську вартість, а одночасно забезпечує дальший творчий розвиток української спільноти в Америці. Даючи нашим дітям у руки повноцінний журнал, тим самим успішно протиставимося розкладовим впливам дешевої „каміксової" літератури, проти якої щораз рішучіше повстає американська прилюдна опінія.

Відомо не віднині, що наші самодопомогові організації мають свої окремі турботи з молодечими департаментами. І УНСоюз нераз серйозно призадумувався над проблемою, як вдержати при собі кадри молодого членства. Думаємо, що наш Батько-Союз не найде кращої розв'язки тієї проблеми, як та, що в своє 60-річчя піднесе дітям і внукам своїх членів і решті свідомого громадянства українського роду такий дорогоцінний ювілейний подарунок, як добрий дитячий журнал. Діти мають добру пам'ять і навіть, як виростуть, не забудуть, хто був їм правдивим приятелем і кому належить від них активна подяка.

Р. З.

СВЯТО МАТЕРІ

Вже вкоротці завітає до нас найкращий місяць в році, місяць травень, який християнський світ присвячує культові Божої Матері, прославляючи її прекрасними піснями і молебнями по всіх церквах.

Від кількох десятків років культурні народи почали присвячувати один день в місяці травні нашій земській матері, влаштовуючи в її честь святочні сходини, інсценізації, концерти тощо. Коли взяти до уваги час, відколи започатковано це свято, треба ствердити, що воно прийнялось дуже скоро, а в Америці стало майже святом національним. Щоб надати ще більше значення матері, в Парижі постала світова жіноча організація під назвою „Союз Матерей". Ця організація відбула минулого року в Парижі великий з'їзд світових матерей, в якому то з'їзді брали участь і українські жінки (п-ні І. Гайворонська і п-ні Дима з Канади, та інші).

Говорячи про матір, треба глибше призадуматись над положенням української матері, як на рідних землях, так і в інших країнах поселення української спільноти. Кожна з нас знає незавидне

(Закінчення на сторінці 3-ій)

Е. Ржепецький

АВСТРАЛІЙСЬКІ ЛИСТИ

(2)

Переїжджаємо гори тунелями: найвищий тунель — на 7.899 стіп над морем, і найдовший — 5900 стіп довжини: переваллюємо через найвищий пункт на нашій дорозі — 8.013 стіп, біля Шерману; а Крестон, на висоті 1.017 стіп це вододіл американського континенту який розділює ріки, що течуть до Атлантику, від тих що течуть до Пацифіку.

Вайомінг — безперечно один з найбільш оригінальних стейтів Америки. Передусім, слабо населений: на просторі дещо більшому як Англія або західня Німеччина мешкає тут лише 291.000 людей, — це становить 3 мешканці на одну квадратову милю; називають його — країною ковбоїв і степів. Оселі на 30-50 миль одна від другої; є околиці, де на 50 миль не зустрінете людського мешкання. В 1940 році в цьому восьмому щодо величини стейті ЗДА було лише 275 осель, з чого 151, в яких мешкало 100 або менше осіб. В 1870 р. у цьому стейті було лише 9.118 мешканців, але мала кількість населення не перешкодила тому, що Вайомінг під багатьма оглядами став найбільш передовим стейтом. Нехай знають про це передусім жінки:

На перших законодавчих зборах місцевої легіслятури, коли приймалося конституцію стейту, в 1869 році, вперше признано рівноправність жінкам. В 1870 — першу жінку в ЗДА (а, певне, й в світі!) іменовано мировим суддею. В 1952 пані Неллі Росе вибрано губернатором, — і нема жадних слідів, щоб з цього вийшла якась біда для Вайомінґу.

Це не все: на тім же першім зібранню Леґіслятури прийнято закон про заснування шкіл на державний (стейтовий) кошт, а не, як було тоді скрізь — на кошти з добровільного оподаткування. Цей „край ковбоїв" призначив для потреб шкільництва коло 3.000.000 акрів землі й розпоряджує спеціяльними фондами на розвиток освіти в 20.000.000 долярів; він має найкращу в ЗДА організацію бібліотек, що обслуговують буквально кожного мешканця, закинутого серед просторів стейту. Врешті, нагляд за в'язницями, шпиталями, охоронками й санаторіями — зосереджений тут в однім уряді — Стейт Борд фор Чарітіс енд Реформ... Може, саме в цьому виявився вплив жіночого елементу в управлінні, — але, хто знає, чи не є так краще. Вайомінґський патріот запевняв мене, що вони не мали ніколи жадних клопотів у в'язниці...

Ми проїздили Ларамі-Вайомінґські Атени, де зосереджені одинокі в стейті високі школи — університет й різні каледжі.

Багатство стейту — скотарство; крім худоби, бачите великі отари овець (Вайомінг стоїть в ЗДА на другому місці в годівлі овець); „російські німці", про яких згадувано раніше, мешкають і тут і привезли зі собою культуру цукрових буряків.

∴

Потяг пролітає ще через один тунель, в'їздимо в новий каньйон — і перед вами нове диво: різнокольорові скелі — червоні й жовті, і сіро-піскові... Дивно відбивається на них призахідне сонце...

Ці скелі — начебто з казки — становлять властиву границю нового стейту на нашій дорозі — Юта.

Ми в'їздимо, дійсно, в країну казки через вузенький, але глибокий — до 4000 стіп — каньйон... В однім місці водяний струм вирив велетенські ворота, стовпи яких доходять майже до самого неба... Ви не можете забути цієї краси й величі. Дивно лише, чому їх названо Чортові Ворота, а кількадесят миль перед ними знову велична Чортова Гора?

Перед нами багата, родюча долина Великого Солоного Озера, а трохи далі й саме Солоне Озеро.

Озеро парадоксів... В краю де вода — найголовніша проблема, де земля без води так мало варта, розложилося Мертве Море Америки... Ні одній живій істоті не дає воно життя: вода в шість разів солоніша, як в океані. Обраховують, що вода в цьому озері має в собі приблизно 6½ більйонів тонн солі. Але тільки в малій частині це багатство використовується, бо річно добувають тут 10-15 тисяч тонн соли. Озеро це вороже до людини: хотіли використати його для комунікації, але воно щоразу втікало від людини, залишаючи сухі береги. Рівень води змінюється з року на рік: між 1851 і 1940 рр. змінився більше як на 18 стіп, а вода в деяких місцях відійшла від берега на 15 миль. В 1873 р. при найвищім рівні води — поверхня озера становила 2.250 кв. миль, а в 1935 р при найнижчім — лише 1420 кв. миль!

Але це Мертве Солоне Озеро стало осередком своєрідної „пустельної" цивілізації, що зайняла видатне місце в розвитку північно-західньої Америки...

Розмірно недавно — 24 липня 1847 р. — група мормонів, які, з огляду на свою релігію (допускає многоженство), мусіли залишити стейт Іллиной і шукати вільного місця на оселення, зійшла в долину Солоного Озера...

Непривітний, дикий, а одночасно величний красвид пригадав Святу Землю: Мертве Море, впадає в нього річка Йордан, Галілейське Озеро...

А треба пам'ятати, що мормони вірять в відбудову Сіону, але тут — в Америці... Вони знайшли Обіцяну Землю — край, якого ніхто не хотів, край бистрих рік, пустинь і гір... Вони були першими на тій землі й мали право сказати іншим те, що досі говорили їм: ідіть геть!

Мормони не були лише фантастами — сектярами, а людьми тверезими й твердими, що вміли дивитись вперед і тяжко працювати...

Без іриґації не могло бути життя в цій „пустелі" — і перше, що почали вони робити, коли прийшли, була будова греблі через малу річку і наводнення землі. І пустеля стала родючою землею!.. Так почалася іриґація на Заході Америки, без чого ці безмежні простори багатої землі лежали б мертвими...

П'ять років пізніше — в 1852 р. — вже збудовано греблю довжиною три милі, і так почалося завоювання людиною Великої Американської Пустелі... Тепер це — квітучі поля й пасовища, садки й городи...

Там, властиво, практично розв'язано проблему іриґації, запроваджено перший закон про спільне користування водою і доведено, що іриґація може бути базою для колонізації цієї частини Америки, де земля без води — ніщо...

„Основоположники" цього нового стейту дають виразний рільничий напрям для господарчої діяльности:

„Ми не можемо їсти золота або срібла, не хочемо приносити до наших тихих хат брутальности, яку бачимо в гірничих осередках... Золотом належить мостити хідники, а нашим призначенням є пильнувати хати й обсівати наші поля...

Але життя перекреслило це твердження, — та, зрештою, до нього застосувались лише члени мормонської релігійної громади. З часом почали оселюватися тут і немормони, які й взялися розробляти багатство надр. І тепер Юта, первісно рільничий стейт, стала одним з промислових.

В 1950 р. вартість мінеральної й промислової продукції цього стейту досягла понад 410 мільйонів долярів, а рільничої — лише 51 млн. долярів.

Леся Борисевич

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

До Великодніх Свят Маруся Золочівська почала готуватись заздалегідь. І хоч у неї в хаті, за народною приказкою, як у віночку, але на Великдень все мусить бути відмінне. Свято вимагає свого.

Треба помалювати кімнати й кухню, треба попрати й попрасувати, щось дошити — і все це зробила б швидко метка Маруся, але вона не сама, в неї вже двоє маленьких донечок.

— У мене в хаті три американці, — сміючись, каже Маруся, — дві донечки, народжені тут, і чоловік дістав американське громадянство, одна я ще й досі не американська громадянка.

Отак, за хатніми турботами й клопотами, непомітно підійшов і Великдень. В хаті все блищить якоюсь надзвичайною охайністю. Невелике помешкання Марусі Золочівської умебльоване цілком поамериканському. Біла гарна газова піч, що одночасно виконує функцію й огрівальної грубки в хаті та опалюється нафтою. Електрична машина до прання, скільки часу заощаджує Марусі ця машина, до прання, скільки часу заощаджує Марусі ця машина, що відразу пере 9 фунтів сухої, брудної білизни. Електричне залізко з паром, що за одним заходом і збризкує й прасує білизну. Рефриджерейтор, також електричний, пишно біліє в кутку, а в протилежному — блищить у шафі, красуючись, срібне начиння до кави.

У вітальні гарні, м'які меблі, телевізійний апарат, радіоприймач, що може приймати й Европу.

І скрізь дбайлива рука молодої господині: фіранки на вікнах, рушники, серветки, обрус і різні жіночі вибаганки прикрашують кімнати й кухню, що одночасно є й їдальнею.

Дівчатка у вишиваних суконках — все це невтомна праця молодої господині, молодої матері.

А батько, бувший вчитель народньої школи, перекваліфікувався на іншу працю, тепер заробляє тижнево 65 долярів і, крім того, дістає повне утримання. Працює у великій ресторації. Дістав ліцензію водити авто, і воно, нове й гарне, зеленіє перед вікнами.

Чергова мрія — власна хата, а навколо садок, двір, де діти мали б змогу розвиватися на свіжому повітрі.

П'ять років праці в Америці дали такі наслідки, а там... Дома... Таке рідне й таке болюче слово: дома...

Скільки горя й кривди зазнала ця працьовита родина Омельченків, в якій народилась і виховалась Маруся. Батька відірвали від родини й заслали на Сибір; матір вигнали з хати, з трьома малими дітьми. Біда навчить і зорі рахувати, — стала вона малярем і малювала хати нарівні з чоловіками.

Не встигли оговтатися після всіх страхіть колективізації, як нове лихо суне у вічі — війна.

А по воєнній хуртовині — еміграція, ДП табори. Молодша сестра Марусі — Софія, як медична сестра зголосилась до роботи на пароплав, що розвозить ДП по інших країнах. Скрізь побувала: в Канаді, Австралії, Бразилії, Чіле — все побачила і досвіду життьового навчилася. Нарешті приїхали до Америки, приїхали, й усі — п'ятеро стали до роботи.

Але мати вже не мала сили працювати довго:

— Забрав Сталін здоров'я, — не раз скаржиться вона.

І, мимоволі, згадуються слова одної української артистки, що була вислана разом з мандрівним українським театром у концентраційні табори „Наталку Полтавку" і „Запорожця за Дунаєм" грати.

Післало їх НКВД, отже й „піклувалося" ними НКВД.

Одного разу, напившись, розв'язав язик начальник концтабору:

— Здібний народ ці українці, дуже здібний... Забрали їх вліті, в легкій, обідраній одежі, привезли разом з дітьми й жінками, висипали на сніг. Три чверти згинуло, а ці, що лишилися живі, побудували барак і вижили. Ось ці огірочки або шинка, (що ними гостив) це все — вони, здібний народ!"

І от цей „здібний народ" і тут, в нових американських умовинах зумів створити добробут і життя.

Марусині батьки виїхали на село. Міське життя не подобається їм, хоч на селі і доводиться працювати не на землі, а на фабриці, але, повернувшись до хати, привітно зустрічає господаря зелень навколо хати, простір — свіже повітря.

І, немов відповідаючи словам: „здібний народ", у пивниці стоять діжечки з соленими огірками, моченими яблуками, саморобленим вином. І шинку роблять своїм, українським робом.

Тому й Великодній стіл аж вгинається. І чого — чого на ньому нема: паски з візерунками, писанки, ковбаси, шинка, сало, масло, сир, холодці, хрін та гірчиця й собі пишаються, мовляв без нас не буде смачно; золотиться у пляшках вино. А ще й фриджерейтор повний всякої страви та всячини.

Вночі батьки їдуть святити паску. Вже о 12-й ночі церква переповнена вірними. Всі гарно вдягнені, нові капелюхи на жінках, заквітчані квітками, нові гарні весняні убрання, — все це міниться різними барвами.

— Христос Воскрес! Христос Воскрес! Христос Воскрес! — урочисто виголошує священик.

— Воістину Воскрес! — відповідають вірні, схиляючи голови у пошані перед великим дійством.

Довго правиться Служба Божа, щиро моляться люди.

І лине гаряча молитва до далеких покинутих гаїв, сплюндрованих сіл та хуторів.

Лине молитва до концентраційних таборів, де в неволі конають тисячі й тисячі українців.

Не сядуть вони сьогодні за родинний стіл розговітися, не дзвонитимуть їм дзвони Великодні, лише чутимуть окрик:

— Давай! Давай!

— Господи! Дякуємо Тобі, що визволив нас, унісон з хоровим співом, ллється молитва з грудей.

І хоч пізній час, а цікаві американці приглядаються, як святять українці паски, урочистість впливає й на них цигарки погашені, капелюхи тримають в руках.

Багато американців приїхало разом з українцями на Всенічну Службу Божу. Серед них кілька мурнів.

— Господи! Дякуємо Тобі і молимося за визволення нашої рідної України від большевицького ярма.

Христос Воскрес!

Воскресне Україна!

ПЕРЕСЕЛЕННЯ І ДОПОМОГА — ГОЛОВНІ ЗАВДАННЯ ЗУАДК

НАРАДИ ЕКЗЕКУТИВИ ЗУАДК В ДНІ 17. КВІТНЯ 1954 Р.

На чергових місячних нарадах Екзекутиви ЗУАДКомітету, що відбулися у Філадельфії в дні 17 квітня 1954 р., обговорено і порішено такі справи:

Переселення:

1). Екзекутива прийняла до відома звідомлення про те, що тепер пожвавилась знову переселенча акція. Консуляти видають тепер більшу кількість віз ще для аплікантів, справи яких відносяться до секцій „3 сі" закону про ДП ці з 1948 року. Треба підкреслити, що ЗУАДК стоїть в місяці лютому і квітні на першому місці щодо кількости стримання віз між усіми допомоговими організаціями. Велику увагу приділює справам переселення Европейське Представництво ЗУАДКомітету, а европейський директор відвідує американські консуляти не лише в Німеччині й Австрії, але теж у Бельгії і Франції, щоб інтервеніювати у кожній справі українського апліканта. До того ж Европейське Представництво прийшли тепер ще переселенчі справи Еспанії, Ірляндії, ба навіть Тунісії й Ірану.

2). Новий переселенчий закон для втікачів з 1953 року входить у життя дуже повільно. ЗУАДКоміет видрукував 30,000 формулярів ашуранс, як теж 4,000 формулярів на запотребування праці, щоб в цей спосіб удогіднити працю спонзорам. Для виснення цього закону написано у пресі окремі статті, як теж видано спеціальні поучення, що їх розіслано спонзорам. Дотепер розіслано формулярі 1,084 спонзорам, бо стільки спонзорів зголосилось і ці покривас 3,162 аплікантів. ЗУАДК має ще зголошення 1,153 аплікантів і для них шукає спонзорів. Це все відноситься до терену Німеччини й Австрії. Тут не включено ні Франції, ні Бельгії. В загальному можна сказати, що ЗУАДК в цій новій акції переселення має до полагодження переселенчих справ 6,000 осіб. Теж приблизно можна сказати, що для виконання цього завдання потрібно ЗУАДКомітетові мати коло 3,000 спонзорів. Та покищо маємо на сьогодні 257 спонзорів, які вже виконали свій обов'язок, та й лише 62 готових ашурансів разом із урядовою посвідкою про працю.

При цій нагоді закликається спонзорів, щоб сумлінно й уважно виповнили формуляр ашурансу згідно з приписами, щоб не проволікати справи. Ашуранси просимо висилати на адресу канцелярії ЗУАД Комітету:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U.S.A.

Хто скорше матиме готовий ашуранс, того справа скорше буде зареєстрована в консуляті і він матиме змогу скорше прибути до ЗДА.

3). У зв'язку з новою акцією переселення відбулось ряд віч в осередках українського поселення у ЗДА, а саме у Филаделфії, в Ню Йорку, в Дітройті, в Рачестері, у Бофало, в Балтиморі. Заплянованo такі віча ще в інших місцевостях. Наступне віче відбудеться 9 травня у Ню Гейвен.

Віча мали великий успіх. Вони не лише роз'яснюють можливості нового переселення, а тим самим роз'язку проблеми тисяч українських скитальських родин, але теж пожвавлюють працю Відділів у цих місцевостях. Головно пожвавлюється праця Відділів ЗУАДК в таких місцевостях, як Ню Йорк, Дітройт, Шікаго, Рачестер та Міннеаполіс, де акцію очолює дуже діяльний в попередній переселенчій акції проф. Грановський.

4). Справа коштів переселення ще не полагнана. В теперішній час діє умова ЗУАД Комітету з Міжнародним Комітетом для Европейської Еміграції, що даватиме безпроцентові позички на оплачення морського переїзду для аплікантів ЗУАДК. На оплачення переїзду з порту до місця призначення мусітимуть зложити гроші спонзори. Про це ще буде повідомлено. Зараз найважливіша справа здобути якнайбільше число спонзорів для наших аплікантів.

На жаль, ЗУАДК з уваги на свої малі фонди не може допомогти фінансово у переїзді тим аплікантам, що на основі афідавітів мають змогу прибути з нееміграційних країв, як Аргентина, Чіле, чи Австралія. Перш усього в тих випадках іде про великі суми (більше ніж 500 дол. для одної особи), на що фонди ЗУАДК не дозволяють. Та й головна увага ЗУАДК на переселенні аплікантів з европейських країв.

5). В порозумінні з Фондом Допомоги Українців Канади пороблено всі заходи для переселення частини наших залишенців до Канади. Цю справу обговорено в Оттаві з міністром імміграції Канади п. Гарісом в приявності посла Дікура і представників КУК п. А. Яримовича і п. Сирника. Від ЗУАДК в розмовах брав участь д-р Володимир Галан.

Писанка:

Згідно з рішенням Екзекутиви і в порозумінні з УККА проголошено збірку ПИСАНКИ на допомогово-переселенчу діяльність ЗУАДК. Розіслано збіркові листи до централь, до всіх місцевостей, де живуть українці із проханням перевести в час Великодня збірки. Деякі особи вже вплатили свою ПИСАНКУ, пересилаючи її безпосередньо до Канцелярії ЗУАДК. Збірка триватиме до кінця травня ц. р. Наша преса щиро підтримує цю збірку.

Допомогова акція:

Екзекутива прийняла до відома письмо від Наукового Товариства ім. Шевченка у Сарсель, у Франції, з подякою за уділену дотепер допомогу в сумі 1,467 дол. ЗУАДК постійно висилає систематичну допомогу для 15 наукових працівників Товариства. Порішено вислати Науковому Товариству перед святами допомогу в сумі 315 дол., як теж і придій від Високого Комісара ОН в сумі $571.52, отже разом вислано чек на суму $886.52. Рішено теж вислати допомогу всім тим особам, чи інституціям, яким ЗУАДКомітет досі постійно допомогу.

Фінансовий звіт:

В місяці березні було приходу $8,682.27 — видатків $7,085.80 дол. — Готівка в банку на кінець місяця виносить $40,956.96.

З уваги на великі потреби в ділянці переселення і допомоги, Екзекутива звертається з гарячим закликом до українців у ЗДА скласти пожертву на гуманітарні діла ЗУАДК з нагоди Воскресення, чи то у формі ПИСАНКИ, чи членського внеску, чи звичайної пожертви, чи теж у формі виповненого ашурансу на переселення української родини до ЗДА.

Перед ЗУАДК нові відповідальні завдання, а їх можна виконати лише тоді, коли наше громадянство дасть нам поміч і своєю співпрацею і фондами.

Екзекутива ЗУАДКомітету пересилає щирі привітання всім членам ЗУАДК і добродіям, всім працівникам і прихильникам, як і всьому українському громадянству з нагоди Свята Воскресення та й бажає всім сил і витривалости у праці для виконання наших народних завдань.

Екзекутива Злученого Українського Американського Допомогового Комітету.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Фінікс, Арізона

З діяльности Народного Дому.

У січні відбулися річні загальні збори товариства „Український Народний Дім" у Фініксі. Вибрано нову управу, в склад якої ввійшли: голова А. Вдовиченко, секретар Я. Бакович, касир М. Ярмак і члени: пп. П. Ластович і М. Саливон. Нова управа взялася енергійно до праці. Старається згуртувати всіх українців, які знаходяться на терені Фініксу і околиці. Заходом нової управи зорганізовано аматорську групу танцюристів під керівництвом п. М. Ярмак, яка взяла участь в міжнародньому святі в Фініксі. Нова управа допомогла відділові УНСоюзу урядити „чайний вечір", що відбувся 6 березня. Завдяки добрій організації, забава пройшла з успіхом і навіть ревматики та астматики забули свою хворобу й мило провели час. Деякі з них навіть пробували своїх сил у танцях.

Два тижні пізніше 20 березня, у приміщенні YWCA, управа У. Н. Дому при співпраці відділу УНСоюзу влаштувала „Шевченківський Вечір", в гарно прибраній прапорами, вишивками і квітами залі зібралися майже всі українці Фініксу та належно вшанували пам'ять Т. Шевченка. Після Американського Гимну і „Заповіту", голова У. Н. Дому, А. Вдовиченко, в українській мові, а голова відділу УНСоюзу В. Коваль в англійській мові привітали гостей.

В склад програми ввійшли такі точки: добре обдуманий, короткий реферат виголосив п. Л. Осадца, сольо-спів у виконанні трьох сестер Ліпінських, дует: скрипка п. Комари, гармонія п. Ліпінської, 9-літня Л. Ганкевич, фортепіянове сольо у виконанні п. З. Осадци та декламації у виконанні пп. М. Ярмак і Л. Баковича та дітей: Т. Василенко, Л. і Д. Ганкевичів. Всі точки були бездоганно виконані і залишили миле і незатерте враження у присутніх.

Свято закінчено відспіванням українського національного гимну. Силами обох організацій приготовляється „спільне свячене". Присмно вражає, що в далекій від українського центру, Арізоні мала група, українців починає жити організованим громадським життям. **С. Г.**

Геммонд, Індіяна

Шевченківські роковини.

Заходом Управи Українського Конгресового Комітету, Відділу у Геммонд, Індіяна, в дні 18 квітня 1954 р. влаштовано свяночну Академію в честь нашого великого Поета, Пробудителя і Борця за волю українського народу, Тараса Григоровича Шевченка.

Свято започатковано відспіванням Шевченкового „Заповіту", який гарно відспівали учасники свята.

Академію відкрив вступним словом п. Василь Ванжула, голова Відділу УКК. Він підкреслив велике національне значення щорічних святкувань Шевченківських роковин. Шкільні діти під керівництвом п. Возняків збірно віддекламували „Поклін Тобі, Тарасе". Змістовний реферат на тему: Шевченко поет — пробудитель і борець за волю українського народу прочитав п. Андрій Касяник. Далі діти декламували Шевченкових творів, що їх декламував учень Возняк і п. Олег Залуцький, який дуже гарно продекламував „Мені однаково".

Цьогорічне Шевченківське свято в Геммонд, Інд. пройшло з великим моральним успіхом і залишило в його учасників гарні спомини на довгий час.

Свято закінчено співом „Ще не вмерла Україна".

Андрій Йосипович.

СВЯТО МАТЕРІ

(Закінчення зі стор. 2)

(Закінчення зі стор. 2)

положення української матері на рідних землях, серед невільничої праці по колгоспах, серед недостатку і нужди. А вершком мучеництва української матері — це роки голоду (1932-33), коли то пухли й гинули її сини і дочки на своїй рідній і багатій землі.

— Роля української матері в інших країнах поселення є під іншим оглядом важка. Мати, яка сталить волю і характер дитини, має великий обов'язок перед рідним народом, вона має і повинна зберегти душу дитини для доброї справи, а рівночасно і для доброго краю, який дає їй змогу ту дитину виховати. Загально існує переконання: яка мати, такі діти, яка діти, така суспільність. — Союз Українок Америки від довгих років плекає культ матері, і немає, здається, місцевості в Америці, де існує відділ СУА, щоб там не відбулося Свято Матері. Це свято ввійшло в програму праці СУА і стало традиційним святом цієї найстаршої і найбільшої жіночої організації не лише в Америці, але по теперішню пору на цілому світі.

Відділи СУА в Ню Йорку, як кожного, так і цього року святкуватимуть День Матері в дня 8 травня в залі Фешин Інституту. Програма цього свята буде відмінна від попередніх років, бо, крім вступного рефарату, цілу програму виконає балетна школа пріма - балерини Валентини Переяславець. В програмі балет на три дії „Мати". Хто бував і хто не бував на виступах балетної школи Валентини Переяславець, того з певністю буде цікавити, як виглядатиме програма в честь Матері, поставлена так високомистецькою школою танку. Окружна Рада СУА в Ню Йорку докладає всіх старань, щоб цьогорічне Свято Матері випала величаво.

Марія Демидчук.

ПЛЕНАРНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ УВАН У ЗДА

В неділю, 2 травня 1954 року о 6 год. веч. в приміщенні Українського Літературно - Мистецького Клюбу (149 — 2 Евеню, між 9 і 10 вул., Н. Й.) відбудеться ПЛЕНАРНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ, на якій професор Андрій Іванович Яковлів виголосить доповідь на тему: „Договір Богдана Хмельницького 1654 року".

Вхід вільний.

Управа УВАН у ЗДА.

Українська Вільна Академія Наук у США
11½ Вест 26 вул. Н. Й.

В суботу, 1. травня 1954 р., о 3 год. дня в приміщенні УВАН у США відбудеться чергове наукове засідання Комісії УВАН у США для вивчення Поверолюційної України. Доповідь зробить В. Голуб на тему: „Колективізація сільського господарства в світлі статистичних документів страхування власности".

Вхід вільний.

Керівництво Комісії.

НОВИНИ НАУКОВИХ ЗБІРНИК УВАН У ЗДА

Вийшов з друку „Науковий Збірник 2" Української Вільної Академії Наук у ЗДА розміром на 200 сторінок з ілюстраціями за редакцією проф. В. Дорошенка.

В „Науковому Збірнику 2" вміщені статті та матеріяли з бібліографії: В. Дорошенко — Аркадій Животко: Пам'яті українських бібліографа; Л. Биковський — До методології книгознавства; Митрополит Іларіон — Первудрукований Львівський Апостол 1574 р.; В. Січинський — Початки українського гравюрства і друкарства; С. Бачинський — Українська друкарня в Женеві; О. Оглоблин — Федір Туманський і його проект Академічної Книгарні в Глухові кінця 1770-х років; Ю. Тищенко — Книгарня „Літературно-Наукового Вісника" на Наддніпрянщині в 1907-1913 рр.; Д. Чижевський — Бібліотека Теофана Прокоповича; Г. Чикаленко-Келлер — Репліка та їх Ягогипська бібліотека; Я. Рудницький — Українські книгарні в Канаді; С. Демидчук — Матеріяли про Україну в американських енциклопедіях; І. Борщак — З моєї книгозбірні; Поруч з цим вміщені рецензії з книгознавства та бібліографії: А. Бердьштейна, В. Порського, О. Ружанець-Руженцова, Я. Рудницький, І. Шевченко та О. Оглоблин.

Це видання можна придбати в різних українських книгарнях, видавництві „Свобода" та безпосередньо в УВАН у ЗДА. Ціна збірника: $2.50.

Український Літературно Мистецький Клюб
Нью Йорк, 149, 2-га Ев.

Ню Йорк. — З Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що в найближчу п'ятницю, 30-го квітня, там відбудеться „ВечірНовель", яким проводитиме проф. В. Чапленко. Початок о год. 8-й ввечері.

Рівночасно повідомляють, що наступного дня, в суботу 1-го травня, Літературна секція Клюбу влаштовує в приміщеннях Клюбу (горішня заля) чайний вечір для членів і прихильників Клюбу. В програмі вечора: самодіяльні виступи письменників та мистців, роздача „поетичної пошти", товариські розмови й інше. Початок о год. 8-й ввечері.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських патріотів

Д-р Ростислав Сочинський

НОВЕ В МЕДИЦИНІ

Сорок років, це — старість молодости, п'ятьдесять же, це — молодість старости.
Віктор Гюго.

Весна відмолоджує все, крім людини.
Пол Ріхтер.

Люди кращі, коли вони старі, речі ж, коли вони нові.
Корейська приказка.

В Портленді одна жінка святкувала сто другі уродини, приписуючи свою довговічність... вівсяній каші, яку вона споживала щодня на протязі 52 років. У Тексасі 100-літній чоловік хвалився, що свій довгий вік завдячує великій кількості вина й міцним цигарам. Коли ж одну нюйорчанку спитали, як вона дожила до 105 років, вона відповіла: „Дуже просто, стоючи що ранку на голові, це з дитинства..."

Ні одна з цих „метод" не подібна до другої й кожна з них грішить браком наукових підстав. Попробуймо серед нижче поданих кількох медичних фактів знайти для нас більше наукову формулу на довговічня.

Стать.

Щоб жити довше, треба мабуть народитися жінкою. Жінки мають майже на 3 роки кращі вигляди на довше життя, чим чоловіки. Помимо численних теорій, наука ще й досі не має правдивого вияснення на цей жарт природи. Приблизно вдвоє стільки жінок, як мужчин осягає вік 100 років.

Настрій.

Лікарі, яких просять зрадити тайну довгого життя, кажуть нераз: „поміркованість". Психіатри ж мають інший засіб: „добрий настрій". Поет Гете, що втішався довгим віком, казав: „завжди, коли ви дивитеся у люстро, ви повинні бачити усміхнене лице".

Вага тіла.

Статистика показує, що з десяти опасистих мужчин у віці 30 років, 6 не будуть жити довше, як 60 років, троє помруть, маючи 70 років і тільки один осягне вік 80 років. З десяти ж мужчин з нормальною вагою тіла тільки двоє помруть у віці 60 років, 5 до 80-го року.

У одному експерименті вдалося продовжити життя щурам. Їх відживлення було під доглядом і це дозволило втримувати їх вагу тіла у нормі.

Уродини й статистика.

Якщо хтось народився в зимі, він мабуть буде жити довше на два роки, чим його ближній, що прийшов на світ улітку. Життя дитини, яку народить старша мати, — коротше. 24 роки — це вік матерей, який дає найкраще запевнення довголітнього життя дітей.

Відживлення.

Для продовження життя і вдержання здоров'я більшість лікарів поручає раціональне відживлення, що містить у собі підставові харчі: м'ясо (або риба, чи сир), овочі, городина, молоко, яйця, тощо. Деякі ентузіясти пропонують споживання йогурту, як одинокого еліксиру життя, тому, що з 94 на 1500 болгарів осягає вік 100 років. В інших краях, де йогурт менше розповсюджений, 9 людей з одного мільйона доживає 100 років. Науці ще досі не вдалося зібрати доказів, чи це якраз йогурт впливає на довговічність балканських рас.

Інтелект.

Всупереч різним поголоскам і загальній опінії, всетаки чим людина більше інтелігентна, тим вона довше жиє. Розумні особи йдуть шляхом раціонального відживлення і мудрого способу життя. У середньому вік геніїв осягає 70-ти років, перевищуючи на 3 роки вигляди на життя людини з пересічною інтелігенцією.

Самогубство.

Хто розв'яже життєві проблеми негайно, зустрівшись з ними, має менше шансів закінчити своє життя самовбивством. На думку психіятрів, нерозв'язані проблеми чи непогамовані емоції, це — запальники, що приводять до вибуху „бомби" самогубства. Неодружені особи частіше, чим жонаті покінчають з собою.

Комунікація.

Найбільше безпечний засіб комунікації, це — дитячий візок. Літак — певніший, чим потяг, коли брати під увагу кількість проїханих миль.

Заняття.

Священики, адвокати й вчителі живуть найдовше. На другому місці стоять підприємці, купці й урядовці. Дальше приходять некваліфіковані робітники та ті нещасливці, що мають небезпечні заняття. Шахтарі мають найкоротше життя.

Подружній стан.

Одружені люди живуть довше, чим самітні, здебільша тому, що вони мають кращу опіку й ведуть більш регулярне життя. Заміжні жінки мають перевагу щодо довшого життя тільки до 40 років. Після сорокових життя старих панків таке ж задовге, як заміжних.

Недуга.

Хоч як це парадоксально звучить, особа, що терпить від хронічної недуги, живе нераз довше, чим та, що втішається повним здоров'ям. Це тому, що інвалід більше слідкує за своїм здоров'ям, ніж повністю здоровий. Це тому, що він запобігає помирання, спокійне, обережне і повільне життя. Очевидно, що в цю категорію не можна вчисляти тяжких дегенеративних недуг (хвороби серця, кровообігу, нирок, легенів, підтрик, цукрове сечовиснаження, тощо).

Нудьга.

Інтелектуалісти й бизнесмени скорочують своє життя тим, що вони у непевному віці перестають працювати, відходячи на пенсію. Через безділля й нудьгу вони втрачають заінтересування в житті. Людина, яка працює до кінця свого життя, очевидно з натугою, пристосованою до її віку, живе довше тому, що вона має ціль для довгого життя.

Друкарський чортик

не пощадив попередніх медичних новинок у 60 ч. „Свободи" (30 березня 1954 р.). Не хочемо бути недискретними й догадуватися незадоволені побільшенням родини шановного складача, але друкарські помилки недвозначно заторкнули ділянку акушерії, змінивши слово „природній" на „пророчний", а „сто років..." на „сто родів". Така цифра навіть у дуже численних родинах трохи зависока...

М. Зощенко

Думки тверезого

Я не кажу, що п'яниць у нас багато. П'яниць не так, щоб дуже багато. За увесь місяць травень я тільки одного лежачого п'яницю зустрів. А лежав він поперек алеї. Я чуть в темноті на нього не наступив. Дивлюсь — лежить випивший чоловік, ригає і кашкетом пику витирає.

— Вставай, кажу, дядя! Ач, розлігся на двоспальній. Хотів я його підвести — не хоче.

— Чого, кажу, ригаєш — то, дур-голова?

— Та так, каже, жаль дуже...

— Чого, питаюсь, жаль?

—Та так, каже, люди — як ж сволоч.

— Чому ж це?

— Та так, переступають... Пруть без розбору... Не хочуть навіть людині в особистість заглянути: яка це людина лежить — п'яна, або, може, нещасливий випадок...

— Та ти ж, кажу — п'яний...

— Ну, так, каже, безумовно, п'яний. А міг би я і неп'яний впасти. Мало чого... Нога, скажім у мене не акуратно підігнулася... Або в загальному-дуже запекло... Або, може, мене злодії роздягли... А тут, виходить значить, так і переступай через мене, через тверезого, так і вали, так і швендяйсь по своїх ділах...

— Фу ти, кажу! Та ти ж п'яний.

— Так, каже, вірно, і не тверезий. Щойно трошки протверезів. Дві години навмисне лежу... І щоб за дві години ні одна собака не підійшла — це ж умерти можна від образи... Так, значить, тут і пропадай, тверезий, під прохожими ногами? Що ж це виходить?

Це виходить — серця у людей тепер нема. Бувало, колись упадеш — зійдуться навколо. Одеколон в ніс пхають. Нюхати дають. Звичайно, поки не побачать в чім справа.

Ну, побачать — відвернуться. А тепер що?...

Підвів я мого п'яненького, поставив на ноги. Пхнув легенько в спину, щоб рух йому дать. Пішов — пішов.

Тільки пройшов кроків з п'ять — сів на східцях — ні, каже, не можу дальше.

Жаль дуже.

Сльози, каже, очі заслоняють. Люди — які ж малосердечні.

Переклав — В. Дубина.

НІОДНА КУЛЬТУРНА ЛЮДИНА НЕ МОЖЕ ОБІЙТИСЬ БЕЗ РІДНОГО ЩОДЕННИКА

СПОРТ

ФУТБОЛЬНІ ВИСЛІДИ
останньої неділі.

НАЦІОНАЛЬНА ЛІГА — НЮ ЙОРК:

Gjoa — УСК Ню Йорк	6:0
Malta Un. — Danish	2:3

ЧАША НАЦ. ЛІГИ — НЮ ЙОРК:

Palermo — Paterson	0:1

ЛІГА СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ:

Paterson Ind. — Entre Nous	0:8
Kearny Un. — Maritimo	0:6
Falcons "A" — Hungarians	8:1
Vistula — Iberia	1:2
Falcons "B" — Erie A.C.	0:1

СПРОСТУВАННЯ

У повідомленні Управи ОбВУА — Відділ в Ню Йорку на 4-ій стор. ч. 80 „Свободи" закрався друкарський чортик відносно висоти пожертви пп. Кузиків. Замість $10.000 має бути $10.00.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФЕНІКС, АРІЗ. — Загальні річні збори відд. 488 відбудуться в неділю, 2-го травня, в домі Ковалів 322 N. 6th Ave. Проситься членів прийти. — С. Ганкевич, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Бр. св. Володимира, відд. 130, повідомляє, що надзвичайні місячні збори відбудуться в суботу, 1-го травня, о год. 8 веч. в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів, 33 Ист 7 вул. В суботу, 8-го травня святкуємо врочисто 50-літній Золотий Ювилей, де збори в цей день не відбудуться, як звичайно щомісяця. Проситься всіх членів прийти на означений час. — О. Марків, предс.; М. Кравчук, кас.; Г. Лучанко, фін. секр.; І. Малець, рек. секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Т-во „Укр. Січ" відд. 39 повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 2-го травня, о год. 3-ій попол., в залі Укр. Нар. Дому. Проситься всіх членів прийти обов'язково і точно. В суботу, 1. травня від год. 8-11 веч. і в неділю, 2. травня від 11:30 до 3 попол., можна вплачувати вкладки. — Управа.

ГАМТРАМК, МІШ. — Т-во ім. Мар. Шашкевича відд. 94, повідомляє членів, що надзвичайні місячні збори відбудуться в суботу, 1-го травня, о год. 7-ій веч., в залі У. Д. Клюбу при вул. Грейлінг 2376. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до вирішення. Пригадуємо довгучим членам вирівняти свою залеглість бо в противному разі управа поступить після статуту. — Управа.

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 69 тисяч членів, є передова найбільша установа американських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імені. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

Посмертні Згадки

ТИМКО ЯРИШ, член Т-ва ім. Т. Шевченка відд. 267 УНСоюзу в Вестбури, Н. Й., помер несподівано 21-го квітня 1954 р., в 70 році життя. Покійний родився в селі Гнилиці Малі, пов. Збараж, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1925 р. Був дуже діяльним членом, займав уряд предсідника, а потім касієра. Полишив у великім смутку дружину Гелену, 2 доньки, 2 зятів, 1 сина і невістку і 3 внуків. Похорон відбувся 24-го квітня при участи Родини, Членів та великого здвигу Приятелів та Громадян з околиці і здалека. Тіло поховано на цвинтарі Holy Rood, Westbury. — В. И. П.!
К. Дідух, секр.

МИХАЙЛО КУЛЬБАНСЬКИЙ, член Т-ва ім. І. Франка, відд. УНСоюзу ч. 253 в Лудлові, Мас., помер 21-го квітня 1954 р., в 65 році життя. Покійний народився в селі Перевозець, пов. Калуш, Зах. Україна і перед 40 роками прибув до Америки. Був кількакратно вибираний на секретаря і касієра. Трудолюбивий і взірцевий батько для своєї родини. Полишив в смутку дружину Анастасію, сина Івана і 1 внука. Хай земля буде йому легкою. — В. И. П.!
П. Павлів, предс.

ТАРЗАН, ч. 3268. На одного менше

Коли лінії зійшлися, кожний вибрав собі супротивника. Тарзан стояв проти величезного войовника, який нетерпляче стояв, відхиливши руку назад, щоб кинути важким списом.

Списи кинуто одночасно. Мет мавполюдини мав всю силу, що була в його розпорядженні.

Охороняючись від списа супротивника, він своїм списом пробив щита і загнав його в груди людини.